

СТРАТЕГИЈА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА ЕК И ГЛАВНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ 2015-2016 ГОДИНА:

Во светло на напредокот направен со спроведувањето на политичкиот договор од јуни и јули годинава Комисијата е подготвена да упати препорака за отворање на преговорите со Македонија. Таа препорака, сепак ќе биде условена со континуирано спроведување на политичкиот договор од јуни и јули годинава и со суштински напредок во спроведувањето на Итните реформски приоритети. Ова прашање ќе биде повторно разгледано по изборите.

ОД ИЗВЕШТАЈОТ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА 2015 ГОДИНА:

ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМИ

- ▶ Согласно оценките на Комисијата за политичкиот критериум, Македонија се наоѓа во најтешката политичка криза од 2001 година наваму која ја надминува сите досегашни критики на ЕК утврдени во претходните извештаи. Комисијата укажува дека со прислушкуваните разговори е разоткриена инволвираност на високи владини претставници во прекршувања на човекови права, вмешување во судската независност, слободата на медиумите и изборите, како и политизираност и корупција.

ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО

- ▶ Кризата во земјата се должеше на ниската политичка култура која доведе до поделби по разни основи, а недостатокот на компромис и дијалог заедно со опозициониот бојкот на Парламентот ја продлабочи и онака крвката доверба во институциите.
- ▶ Владата, Парламентот и останатите надзорни тела значително потфрлија во адекватната реакција на наодите за корупција и нарушување на медиумските слободи од објавените материјали.
- ▶ Комесарот за проширување заедно со уште тројца членови на Европскиот парламент посредуваа за политичките преговори и договорот во периодот јуни/јули.

СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

- ▶ Регистрирани се неколку пријави за заплашување и малтретирање на новинари, два извештаи за оштетување на имот и два со смртни закани упатени кон новинарите.
- ▶ Снимките со телефонски разговори потврдуваат дека новинарите биле незаконски и долготрајно преслушкувани и следени неколку години.
- ▶ Постои тенденција од страна на јавните власти претерано да се користи терминот „доверливи“ документи, особено за оние кои се однесуваат на трошоците на проектот Скопје 2014, за да се спречи пристапот на јавноста до информации.
- ▶ Правото на медиумите да пренесат информации и идеи кои се од јавен интерес и правото на јавноста да ги прими, како што се формулирани од страна на ЕСЧП, се нарушени со редовно политичко мешање во уредничките политики на медиумите, особено во националниот радиодифузер.
- ▶ Не е обезбедена целосна уредувачка независност на МРТВ, која не успева да ја информира јавноста за прашања од јавен интерес, вклучувајќи ја и аферата со прислушкуваните телефонски разговори.
- ▶ Најголемите телевизиски куќи со национална концесија (Сител, Канал 5, Алфа и МРТВ) известуваат во корист на владата и селективно во однос на опозицијата или активностите на граѓанското општество.
- ▶ Содржината на прислушкуваните телефонски разговори откри тесни врски меѓу Владата и сопствениците на медиумите со највисока гледаност и тираж, кои пак исто така добиваат најголем дел од финансиските средства на Владата наменети за рекламни кампањи.
- ▶ Владините реклами се најголемиот извор на обезбедување финансии и имаат големо влијание врз пазарот на медиуми и на национално и на локално ниво.

ИЗБОРИ

- ▶ Во прислушкуваните материјали постојат разговори за манипулации со избирачкиот список, купувањето на гласови, закани кон јавни службеници и приватни компании, како и спречување на гласачи да го остварат своето избирачко право.
- ▶ Потребна е политичка и правна акција повеќе отколку донесување на закони при решавањето на другите проблеми во оваа област.

КОНТРОЛА ВРЗ РАЗУЗНАВАЧКИТЕ СЛУЖБИ

- ▶ Во теорија, земјата има воспоставено систем на надзор, кој всушност и не функционира во однос на безбедносните и разузнавачки структури.
- ▶ Собраниските комисији задолжени за контрола се имаа среќавано многу ретко и нередовно во изминатите години.
- ▶ Истите немаат делувало во склоп на своите статутарни одредби (сè до оваа есен) и не ги имаат повикано Министерот за внатрешни работи и директорот на УБК да се појават пред нив.
- ▶ Нема доволно поднесување на одговорност за сериозните прекршувања и нелегалното прислушкување на граѓаните за време на значителен временски период.
- ▶ Мора да се спроведат јасните препораки за надзор и реформа на разузнавачките служби содржани во Итните реформски приоритети.

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

- ▶ Наменски, политички и произволни вработувања се случуваа во голем обем.
- ▶ Законот за трансформација на привремените вработувања во неопределени беше донесен во февруари во скратена постапка и без претходна консултација со јавноста и без партнерите од ЕУ, на само неколку дена пред денот на влегувањето во сила на пакетот закони. Законот ги заобиколува принципите на вработување засновано на заслуги со трансформација на илјадници привремени договори за вработување во постојани државни или јавни службеници, без јавен конкурс.
- ▶ Се зголеми бројот на вработени во јавниот сектор кои немаат обврска да се појавуваат на работа.
- ▶ Вкупниот број на постојано и привремено вработени, од сите видови, треба да бидат јавно и редовно достапни (според Итните реформски приоритети).
- ▶ Јавниот сектор е дополнително напумпан преку практиката на создавање на нови работни места за политичка или социјална основа, особено пред новите законски измени да стапат на сила.

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

- ▶ Системот за распределба на средства за граѓанското општество останува неефикасен.
- ▶ Владината стратегија за соработка со граѓанскиот сектор е неадекватно имплементирана поради недостиг на политичка волја, административни капацитети и ресурси.
- ▶ Вклученоста и партиципацијата на граѓанските организации во процесот на креирање политики е недоволен.

СУДСКИ СИСТЕМ

- ▶ Судскиот совет не е систематичен во мониторирањето на системот и постои загриженост дека се заобиколуваат случаите за „клучните“ спорови.
- ▶ Не постои транспарентен инструмент да се оцени дали објективните критериуми се всушност применети во одлуките за назначувањата во судии.
- ▶ Обемот на политичките влијанија врз назначувањето на судиите и на пресудите, за кој претходно постојеа само сомневања беше потврден со објавата на прислушкуваните разговори.
- ▶ Загриженоста за безбедноста на мандатот на судиите воопшто не беше намалена со основањето на „Советот за утврдување на факти и иницирање на постапка за утврдување на одговорност на судиите“.
- ▶ Времето на востановување на ново тело целосно наменето за подготовка на постапките за разрешување на судиите се чини сосем погрешно и претставува дополнителен удар за професијата која и така е под опсада.
- ▶ Погрешниот правен основ за разрешување кој ја загрозува судиската независност сè уште не е отстранет.
- ▶ Просечната должина на постапките, особено кај „старите случаи“ загрижува.

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

- ▶ Селективност во сузбивањето со корупцијата, учиниот е најсилен во борба против корупцијата поврзана со сериозен и организиран криминал, како и злоупотреба на функцијата од страна на официјални лица на ниско и средно ниво, но е сосема слаб во борба со политичка корупција на високо ниво.
- ▶ Сериозни обвинувања против високи владини претставници сè уште чекаат темелна истрага. Оваа селективна пасивност предизвикува загриженост за независноста на полиција, Јавното обвинителство и до Државната комисија за спречување на корупција.
- ▶ Сè уште се чека на истрага за широко распространетите обвинувања за политизација и политичко мешање од страна на извршната власт во работата на извршните законодавни органи и на судството.
- ▶ Содржината на прислушкуваните телефонски разговори покажува вмешаност на членови на Владата и високи функционери во злоупотребата на власта и корупцијата во јавните набавки, урбанизмот, финансирањето на политичките партии и вработување во јавниот сектор, како и во мешање во независноста на судството, медиумите и изборите.
- ▶ Евиденцијата, врз контрола на партијата и финансирањето на изборната кампања покажува дека постојните казни согласно со Законот за спречување на корупцијата и Изборниот законик треба да бидат применувани повеќе систематски и видливо во пракса.